

יו"ל ע"י
מבצרי התורה והחינוך
שע"י קהל הסידי מכנובקה בעלזא בית שמש
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הלכה

באמת ובתמים

וגים המה תכונות בני אדם. יש אשר כל חיותם הוא מחיי החברה, ואין להם שום אישיות משלהם. שים נא אותם יום אחד בלי צירי הקשר לחבריהם, ותמצא את פניהם נפולות מחוסר חדווה ומעש. לעומתם במחברת הקיצונה השנית, מצויים אלו שכל חיותם מעצמם, אוהבים המה עד כלות את העצמיות, ובעיקר, גדול חששם שברעש ההמון תיסחף הנקודה המיוחדת שלהם.

אלו וגם אלו לוקים בחסר. זה אשר כל מזונו וחיותו מחיי החברה, דוחק בזאת את כל חלקו המיוחד שניתן לו מן שמיא, ואינו ממלא את התפקיד שהועיד לו השי"ת להוציא מן הכח אל הפועל את הכוחות המיוחדים שלו. ולעומתו, העצמי מסתגר יותר ויותר לעצמו, בונה לעצמו מציאות משלו, וקרובה סגירתו להביאו לידי התנשאות מטופשת.

מהו איפוא דרך הממוצע בזה? קהילות הקודש שנוסדו במהלך הדורות. שם משתייך האדם לחברה. שוב איננו בודד שמודד את כל עולמו לפי עצמו, אלא הוא חלק אחד מתוך חבורת אנשים שלימה, ולא ידך גיסא יש בו את החלק המיוחד שלו בתוך בני החבריא, ומוסיף את האור הבהיר ששייך רק לו עצמו.

אבן הפינה לדרך חיים קדושה ומאירה זו - מגלה לנו מרן מהר"י ז"ע - נוצר בדגלים שבמדבר, אשר למרבה הפלא נתכנה בבעלזא "קדושת הדגלים", שכדברי המדרש "נתאו" ישראל לקדושה זו, למרות היותה לכאורה אמצעי בלבד להראות מקום לכל שבט איה מקומו הנכון.

לאחר מתן תורה, כשהאיר לכל אחד חלקו המיוחד בתורה הקדושה, היה עדיין חסר הכח המאחד של כולם תחת דגל אחד. הדגל כאן איננו בד פשוט אשר עליו שם וציור של השבט, אלא הוא סמל להיות כל קבוצת השבטים שבמזרח לקבוצה אחת, וכך גם חברתה שבמערב, ואלו שבצפון ודרום. הדגלים איחדו סביבם קהילה שלימה של "קבוצת מזרח" והלאה. אגודה אחת שתדבק ביחד את נשמות ישראל השייכים אליה, הן בפנימות נפשם - לאחד את שורש נשמותיהם

איש על דגלו באותות וגו' (ב, ב). איתא במדרש (ב, א): **"הביאני אל בית היין"** (שה"ש ב, ד), בשעה שנגלה הקב"ה על הר סיני ידרו עמו כ"ב רבבות של מלאכים שנאמר (תהלים סח, יח) **"רכב אלהים רבותים אלפי שנאן, והיו כולם עשויים דגלים דגלים שנאמר (שה"ש ה, ז) 'דגול מרבבה, כיון שראו אותן ישראל שהם עשויים דגלים דגלים התחילו מתאווים לדגלים אמרו הלואי כן אנו נעשים דגלים כמותן וכו', מיד הודיע הקב"ה אותם לישראל ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאו.**

עוד איתא במדרש (ב, ה): **"איש על דגלו, הדא הוא דכתיב (שם ו, ד) 'יפה את רעייתך כתרצה, שאני מתרצה לך, ד"א כתרצה שאתם מתרצים לי וכו', נאוה כירושלים, כמותן תחות של מלאכי השרת שהם יראים ומושלמים לי, איומה כנדגלות, ובמה אתם כנדגלות, בדגלים שנתתי לכם."**

וצריך להבין כוונת המדרש. ועוד צריכין להבין, אמאי נתאו ישראל לדגלים, הלא כבר נתן לנו השי"ת תורה ומצוות לכל מה שאנו צריכים, ואפי' לכל מה שעתידין ישראל להצטוות בהוראת שעה, וא"כ אמאי נתאו עוד לדגלים.

ואפשר להבין הענין, כי הנה איש ישראל צריך לידע תמיד שלא הגיע עדיין לשלימות ויש בישראל יותר גבוהים וגדולים ממנו, ולכן צריך לכלול עצמו עם כלל ישראל, וכמו שמצינו בגמ' לעולם יכלול אדם עצמו בתוך הרבים. וזה הוא ענין הדגלים, שאיש ישראל בפני עצמו אינו אלא אדם אחד לבדו, וע"י הדגלים שהיו צריכים להיות ל' רוחות השמים, ונכלל בתוכם גם משה ואהרן ובניו החנונים קדמה והמשכן שהיה באמצע, ע"יז היו כל ישראל בשלימות של התאחדות בקדושה אחת, ועל כן נתאו לדגלים...

וזהו דאיתא במדרש: **נאוה כירושלים - כמותן תחות של מלאכי השרת שהם יראים ומושלמים לי, הנהגה, הגם דאיתא שהמלאכים גם צריכים להתאחד זה בזה (כמו שמצינו בלשונות תפילת "יוצר אור", שהמלאכים כוללים עצמם זב"ז באהבה וכו'), מכל מקום יש הבדל בין המלאכים לנבראים, שהנבראים צריכים זה לזה וא"א בכלל שיהא האחד נוצר בלי התכללות אחד עם חברו, משא"כ המלאכים כל אחד הוא בתכלית השלימות ואין לו חסרון שצריך שיושלם ע"י חברו. והנה, ע"י הדגלים שכללו כלל ישראל זה בזה, השלימו עצמם כל אחד בפני עצמו בקדושה של כל ישראל יחד, וזכה כאו"א לכללות הקדושה של כלל ישראל, ונעשו ככת של מלאכים שהם יראים ומושלמים כל אחד בפנ"ע. וזהו הפירוש: **כמותן תחות של מלאכי השרת שהם יראים ומושלמים.** כל אחד בפנ"ע כמו כל הכלל.**

וזהו דאיתא עוד במדרש: **איומה כנדגלות - ובמה אתם כנדגלות, בדגלים שנתתי לכם, והיינו כנ"ל, שע"י הדגלים יכללו ישראל זה בזה וע"י כן יגיע כל אחד לתכלית השלימות, וזה נרמז באיומה מ' אימה ופחד שהוא ענין חשיבות כנדגלות כמו במלאכים.**

כ"ק מרן מהר"י ז"ע (חיבור סטרעליסק, תרי"ט)

באגודה ואחדות אחת, והן בחלק הגלוי שבנפש - ללמוד איש מרעהו. ומתוך שנתאו ישראל לך, נתן להם השי"ת את מתנת ה'דגלים, הוא מתנה עמוקה עד מאד שנשתרשה לדורות בקרב ישראל, שדבר חיצוני - בד של דגל או לבוש או שם - יכול לאחד סביבו את הדבר הפנימי ביותר, והוא שורש נשמות ישראל.

אמנם, טובתו של הקב"ה שלימה, וכשנתן לעמו הנבחר את מתנת הדגלים נתנו בצורה הניתנת למלאכים, שבו יש לכל אחד שלימות עצמית, בד בבד לקדושת ההתכללות בתוך ישראל, ויתאחדו ב' הגוונים - ההתכללות והעצמיות - גם יחד לפאר את ישראל בשלימות התפארת.

ודברים נפלאים תראה בזה בספה"ק "מאור ושמש" בפרשתן, שהאריך לפי דרכו בקודש בביאור המדרש הנ"ל במתיקות לשון, לסלול דרך ונתיבה בביאור סוד הדגלים, שיסודו שילוב ב' הקדושות גם יחד - קדושת ההתכללות וקדושת העצמיות, ע"י שהאדם מכיר בחלק המיוחד שלו בתוך הכלל. כי הן אמת שעם בני ישראל הקדושים צריכין להיות יחד בקשר אמיץ וחזק באחדות גמור באהבה ואחוה וריעות, אך על כל פנים צריך האדם להתבונן ולידע ערכו... באיזה מקום יהיה מקומו, ובין איזה אנשים יהיה מנוחתו אשר יוכל להשיג ערך עבודתו ליוצרו". וזה אשר היה בדגלים, "שחננו איש על מחנהו ואיש על דגלו, ולא זו שום אחד מהם ממחיצתו, אפילו לראות יקר תפארת גדולת הבורא ב"ה, אלא כל אחד עמד במקומו שאנן והשקט והיה מצפה אם יעזור לו ה' יראה". עיי"ש באורך ותרווה נחת.

ומעתה נלמד דרך הכנה לקבלת התורה, להשכיל שלימות קיום "כאיש אחד בלב אחד", לשלב גם יחד קדושת ההתכללות וקדושת העצמיות.

ובאו כולם בברית יחד נעשה ונשמע אמרו כאחד ופתחו וענו ה' אחד ברוך הנותן ליעף כח!

הרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן
זי"ע

שבת בבית ה'

כה דרש רבנו זי"ע על הכתוב:

ואיש כי יהיה טהור ובדרך לא היה.

והיה דורש כמין חומר: **ואיש כי יהיה טהור**, מי האיש אשר יזכה להישמר בטהרה, זה אשר **בדרך לא היה** שלא הסתובב בחוצות, ברחובות ובשווקים ובדרכים. כי כאשר האדם נשמר שלא להסתובב מחוץ לכותלי בית המדרש, הוא יכול להישמר בטהרה עילאה. לא כן מי שמהלך בראש חוצות שהוא קרוב להיכשל, חלילה.

בשורות טובות

רבנו היה ממתיק את הפסוקים הנאמרים בפרשת התוכחה לבאר בדרך המתקה, לטובה ולברכה.

כך דרש את התוכחה הנוקבת של: **ואכלתם בשר בניכם ובנותיכם**. והיה מבאר: **ואכלתם** תזכו לאכול וליהנות **מבשר בניכם ובנותיכם** מהבשורות הטובות אשר יבשרו לכם בניכם ובנותיכם.

ב' בסיון

הרה"ק רבי ישראל מוויזניצא זי"ע, בעל 'אהבת ישראל'

יושב דורש

בשם כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ זצוק"ל ממאנסי, מובא בספר 'סיפורים ועובדות' אשר נרשמו מפיו. שזקנו, רבנו ה'אהבת ישראל', לא נהג למסור דרשות בבית הכנסת המקומי, כמנהג הרבנים. כי אם את אשר הגיד לפני קהל עדת מרעיתו בעת עריכת השולחן הטהור.

לימים שאל הגה"צ מבראשוב זצוק"ל את רבנו מדוע לא הנהיגו שהרבי ימסור את הדרשה הקבועה בשבת הגדול ובשבת שובה, הלא כוח עילאי יש בדרשות אלה, כמובא בדברי חז"ל (קהלת רבה ט, כא) "בשעה שהחכם יושב דורש, הקב"ה מוחל לעוונותיהם של ישראל". ומדוע אפוא לא יישא הרבי את הדרשה ומחול לעוונות בני ישראל.

השיבו רבנו:

"אכן לא כתוב **עומד דורש** אלא **יושב דורש** - כי הכוונה ליגוטע אידן' אשר המה דורשים את דברות קדשם בשעה שהם יושבים בקהל עדת מרעיתם".

עונשו של מתנגד

עוד מביא שם כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ זצוק"ל ממאנסי בשם זקנו, רבנו, שהגיד:

"פעמים שהקב"ה מעניש את האדם באמצעות בניו. כיצד? כאשר האב הוא מתנגד גדול לדרך החסידות, למרות שהוא ירא שמים ומדקדק במצוות, הקב"ה מענישו על כך בכך שהוא מוציא את בניו יוצאי חלציו חסידים אדוקים".

יישוב הדעת

עוד מובא שם משמו הקדוש:

"איני אומר שאין האדם צריך לכעוס. אומר אני שבשעה שהוא מרגיש שהוא בא לידי כעס, יעצור וייתשב בדעתו להתבונן על מה הוא כועס ומדוע. ובטוחני שלאחר שתתישב דעתו, יראה ויבין נכוחה שאין לו כל טעם וסיבה לכעוס".

לשון הקודש

עוד מביא כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ זצוק"ל בשם זקנו, רבנו, שהתבטא: "תרת' וחיפשתי אחר שפה ולשון שאי אפשר לשוחח בה בדברים שאינם ראויים והגונים. עד שמצאתי את 'לשון הקודש'. כי כאשר האדם דובר בשפה זו ומתבטא בלשון שאינה ראויה, כבר אינה 'לשון הקודש' אלא 'לשון הטמא'".

מעשה קודם לתנאי

נספרה עוד מסיפוריו של כ"ק האדמו"ר מוויזשניץ זצוק"ל מזיכרונותיו בצל קדושת זקנו, רבנו ה'אהבת ישראל'.

כאשר עלה רבנו פעם להתפלל בציונו הקדוש של הרה"ק בעל 'צמח צדיק' מוויזניצא זי"ע, אמר לאחר תפילתו שבשעה שאמר בתהילים את הכתוב: **וחסד ה' מעולם ועד עולם, על יראיו, וצדקתו לבני בנים. לשומרי בריתו ולזוכרי פיקודיו לעשותם**. נרעש ונפחד כאשר ראה והבין מהו התנאי הנדרש מאיתנו כדי שנוכח לחסד ה' ולצדקתו לבני בנים, שנהיה - שומרי בריתו וזוכרי פיקודיו לעשותם. ומי יוכל לומר זיכתי לבבי?

לאחר מכן התיישבה דעתו כאשר התבונן בדעת ההלכה, כאשר ידוע שאם האדם מתחייב לעשות מעשה ותולה את המעשה בקיום תנאי כלשהו. אזי אם **התנאי קודם למעשה** - אינו צריך לקיים המעשה עד שלא יתקיים התנאי. אולם אם **המעשה קודם לתנאי** - המעשה קיים גם אם התנאי בטל.

לכן כאן, במקרא זה, **המעשה קודם לתנאי**, תחילה אנו מתברכים בחסדו של מקום, **וחסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים** ורק לאחר מכן מופיע התנאי של **לשומרי בריתו ולזוכרי פיקודיו לעשותם**. כי גם אם אין אנו זוכים לקיים את התנאי, עדיין המעשה שריר וקיים.

בדרכו של אביו

אחד המקורבים הרהיב ושאל פעם את רבנו, מדוע הוא משנה מדרכיו ומנהגיו בקודש של אביו, הרה"ק בעל 'אמרי ברוך' זי"ע ומתנהג באופן שונה מבלי להמשיך את דיוק מנהגיו והליכותיו בקודש.

השיבו רבנו בלשון של חדות:

"אדרבה, אני נוהג במכוון כאבי הקדוש. מה הוא היה מקפיד מאד שלא לחקות אחרים בעבודת קונו אלא לנהוג כדרכו שלו, אף אני כן..."

הרה"ק רבי אברהם מרדכי
מגור זי"ע - בעל 'אמרי אמת'

שתי המצוות הקשות

בימי חורפו שח רבנו לאחד ממקורביו:

כל יהודי צריך לקבל על עצמו שמוצות עשה אחת ומצוות לא תעשה אחת, הוא יקיים בכל כוחו, בשלימות גמורה וראויה, עד כדי מסירות נפש. והעיד על עצמו שהוא קיבל בשלימות את מצוות עשה של 'כבד את אביך ואת אמך' ואת מצוות הלא תעשה של 'מדבר שקר תרחק'.

שאלו המקורב, מדוע ראה לבחור דווקא באלה. השיבו רבנו: "כי שתי אלה הן המצוות הקשות ביותר בכל התורה כולה" (ראש גולת אריאל).

סעודה שאינה צריכה

ואכן, רבות יסופר עד כמה היה רבנו חרד לכבוד הוריו הקדושים.

מסופר שפעם נסע רבנו ברכבת כאשר ישב בקרון מסובב בחסידים ואנשי מעשה, ואילו בקרון השני שהתה אמו, הרבנית הצדקנית יוכבד רבקה ע"ה, יחד עם נשים שסובבות. במהלך הנסיעה קם רבנו ונטל ידיו לסעודה, הוא בירך ואכל פת ובירך ברכת המזון. תיכף לאחר מכן נכנסו אימו הצדקנית אל הקרון ופנתה אליו ואמרה: "אתה צריך לאכול!" מבלי שתדע שאך זה עתה סיים את סעודתו.

רבנו, החרד לכבוד אימו, לא פתח ולא הסביר ולא הצטדק. הוא קם ממקומו וחזר ליטול ידיו לסעודה שנית, ובירך ואכל ובירך שנית.

ומעשה אבות סימן לבנים -

שכן כך היה מעשה אצל זקנו של רבנו, על שמו נקרא, הגה"ק רבי אברהם מרדכי אלתר זי"ע, שהיה יושב בצעירותו בשיעור אשר מסר אביו, הגה"ק בעל 'חידושי הרי"ם' זי"ע בחריפות גדולה. תוך כדי הדברים התקשו בקושייה איתנה ועומדת. בהיותם מתקשים פנה החידושי הרי"ם אל בנו, רבי אברהם מרדכי, ושאל: "וכי גם אתה אינך מבין?" והבן לא השיב אלא משך בכתפיו.

כאשר אך יצא החידושי הרי"ם מן ההיכל, קם בנו, רבי אברהם מרדכי, ושטח באוזני התלמידים את הביאור הנכון בסוגיא שהתקשו בה, עד שהיו הדברים מאירים, הסתלקה כל קושיא והכל היה ברור ומחווה. באותה שעה ניצב אביו הקדוש מחוץ לכותלי בית המדרש ושמע את הביאור הנלבב היצא מפי בנו. ומאוחר יותר שאלו וביירר אצלו מדוע בשעת השיעור עצמו, כאשר שאל מעמו, לא השיב מאומה ולא הסביר את הסברו הקולח המיישב את כל הדברים לאשורם.

השיבו רבי אברהם מרדכי:

"אילו היה אבי מורי שואל אותי 'האם אני מבין', הייתי כמובן עומד ומבאר את הדברים. אולם עתה ששאל אותי בלשון 'האם גם אתה אינך מבין', לא יכולתי לסתור את דבריו ולומר 'אני כן מבין...'".

מהלכות יו"ט

ליו"ט, אבל יזהרו או ללבשם בשבת עצמו מבעוד יום גדול, ויכוונו ללבשם גם לכבוד שבת, או בערב ממש, ולא בשבת סמוך לערב, שזהו כעין הכנה משבת ליו"ט ויש בו זלזול ח"ו, שרק לכבוד יו"ט לובשים הבגדים היקרים יותר.

ג. סעודה. עוד פרט שהוא משום 'כבוד', בין בשבת ובין ביו"ט, שאסור לקבוע סעודה בערב שבת וכן בערב יו"ט, ויש בזה ג' אופנים. א. סעודה גדולה ומיוחדת שאינו רגיל בה בימות החול, אסור כל היום, והטעם כי **סעודה גדולה** אפילו שנעשית בבוקר, גורם שבערב לא יאכל סעודת שבת לתיאבון. ב. **סעודה רגילה** מותר כל היום, ומצוה להמנע מלאכול סעודה מתשע שעות ולמעלה שהוא חצי שעה קודם זמן מנחה קטנה. ג. **לאכול ולשתות** בלי קביעות סעודה מותר כל היום עד שתחשך. וכשחל שבת קודש בערב יו"ט כמו בשנה זו שחל חג השבועות במוצאי"ק, כתב הרמ"א, מיהו אם ערב יו"ט הוא שבת, יכול לקיים סעודה שלישית ויאכל מעט פת לכבוד יו"ט, עכ"ד. פי', שהרמ"א אומר שאם אוכל ס"ג אחר שעה עשירית שלא לאכול הרבה מפני כבוד יו"ט, והשיעור לכל הפחות יותר מכביצה פת, אמנם וישתדל לא לאכול יותר מדאי.

ד. הכנה. ויש להוסיף כאן עוד פרט מענין 'כבוד', ואקדים לשון הרמב"ם, אע"פ שיהיה אדם חשוב ביותר ואין דרכו ליקח דברים מן השוק ולא להתעסק במלאכות שבבית, חייב לעשות דברים שהן לצורך השבת בגופו, שזהו הוא כבודו, חכמים הראשונים, מהם מי שהיה מפצל העצים לבשל בהם וכו', ומהן מי שהיה יוצא וקונה דברים שהן לצורך השבת ממאכל ומשקה אע"פ שאין דרכו בכך, וכל המרבה בדבר זה הרי זה משובח, עכ"ל הרמב"ם. וידוע חידושו של ש"ע הרב (סימן ר"ג בקו"א סק"ב) שכאן אינו סתם הכשר מצוה להתעסק בצרכי שבת כדי שיהא דברים מוכנים לשבת, אלא ההתעסקות בצרכי שבת זהו מצוה בעצמו שזהו מכבוד שבת שמכינים את עצמם לזה, [וזה לשון ש"ע הרב בתוך דבריו, ויש מהם שהי' מתקן הבית (ובזמנינו לטאטא ולשטוף את הרצפה) ומפנה כלי החול, ומכניס כלים הצריכים לשבת, ובעסק הזה היה יוצא ונכנס תמיד בביתו בערב שבת, להוציא מהבית כלי החול ולהכניס לבית משאות כלי התשמיש (של שבת) ובגדי חופש ומיני מגדים, להראות כבוד השבת שהוא חשוב עליו, וחרד לכבודו, כאדם שמקבל את רבו בביתו שהוא מראה לו שהוא חשוב עליו, וחרד לכבודו לטרוח להרבות בשבילו, וכו', עיי"ש עוד]. ולא זו בלבד, אלא צריך כל א' לעשות איזה דבר לכבוד שבת, וזה הוא לא רק מפני הכלל ש"מצוה בו יותר מבשלוחו" שזהו גדר של 'יתרון מצוה בעלמא' (כלשונו של השעה"ר), אלא יש כאן חיוב גמור, מפני שזהו מצוה שבגופו שא"א לעשות לזה שליח, ומספיק לעשות דבר אחד שבזה כבר מראה כבוד שבת, ושאר ההתעסקות אפשר לעשות שליח, ומ"מ כל מה שמתעסק יותר, הוא זכות לעצמו (בגדר 'מצוה בו יותר מבשלוחו') ומקבל שכר על הטירחא. וכל זה שייך ממש גם כלפי צרכי יו"ט שנא' עליו 'לקדוש ה' מכובד', כמבואר בפוסקים, שזה הולך גם על יו"ט שנקרא 'מקרא קודש'.

הקדמה קצרה, הלכות יו"ט ארוכים מאד ובעזרת ה' בבי' שבועות הבאים הקרובים לחג השבועות הבעל"ט נעסוק במקצת מהם [בשאלות המצויות], ואם יזכנו השי"ת ביו"ט אחר נמשיך בזה, ויה"ר שזוכה ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים כל מצוות ה' ית' באהבה כראוי וכנכון.

כבוד, עונג, ושמחה. בכל שבת קודש, מצווים אנו על ב' מצוות כבוד ועונג, שנא' בנביא ישע"ה (נח, ג) וקראת לשבת עונג לקדש ה' מכובד וגו', בנוסף לזה ביו"ט יש ג' מצוות, כבוד עונג וגם שמחה, שנא' ושמחת בחגך וגו', ונבאר בעז"ה היאך מקיימים מצוות הללו. **'כבוד'** הכוונה להכין את עצמו, דהיינו לגלח שערו ולרחוץ גופו ולהכין הבית לקראת שבת ויו"ט הבא, זהו נקרא 'כבוד'. **'עונג'** הכוונה בשבת ויו"ט עצמו לאכול סעודה, ולענגו במאכלים מבושמים, ולהיזהר מכל צער בלב. ונפרש קצת יותר ונביא ג' דברים שהם מכלל 'כבוד':

א. רחיצה. כלשון הרמב"ם בהלכות שבת (פרק ל') איזהו כבוד שאמרו חכמים, שמצוה על האדם לרחוץ פניו ורגליו בחמין בערב שבת מפני כבוד שבת [והוא הדין לענייננו כלפי יום טוב], ומתעטף בציצית ויושב בכובד ראש, מייחל להקבלת פני שבת כמו שהוא יוצא לקראת המלך, וחכמים הראשונים היו מקבצין תלמידיהן בערב שבת ומתעטפים ואומרים בואו ונצא לקראת שבת המלך, עכ"ל. **ולענין רחיצה** בחמין כתב הביאור הלכה (סימן ר"ס) שיש להסתפק אם יוצאין בפושרין, ובצוננים בודאי לא יוצאים יד"ח, עכ"ד. **ושמעתי** פעם בשם א' מפוסקי זמנינו שהגדר של 'חמין' הוא, שמרגיש בגופו חמימות. וכמובן שאין צריך להיות יד סולדת בו' שזהו קרוב לכויה ח"ו, ושמעתי מצדיק א' שהיה בזמנינו זצ"ל שנהג בערב בשב"ק ליכנס למקוה חם מאד, כמה שיותר שייך שיהיה חם. **ועוד** פרט א' מוכרח אני להדגיש, ואעתיק בזה לשון המשנה ברורה (סימן ר"ס סק"א): ומכל מקום אין זה חובה גמורה, והמקיימה מקבל עליה שכר, ושאינו מקיימה אינו נענש עליה, ומאד יש ליזהר שלא יבוא על ידי מצות הרחיצה לחשש חילול שבת. ובעוונותינו הרבים הרבה נכשלין בזה בימי החורף כשהימים קצרים וכו', וראוי לכל מי שנגע יראת ה' בלבו למנוע את העם מזה, וזכות הרבים תלוי בו, וגם שלא יתפש בעונם, כידוע מאמר חז"ל, כל מי שיש בו למחות באנשי ביתו ואינו מוחה נתפש בעון אנשי ביתו, וכל מי שיש לו למחות באנשי עירו ואינו מוחה נתפש בעון אנשי עירו. ומוסיף שם, וגם על נשים שייך מצות רחיצה, ובימים הקצרים שאין להם פנאי, יקיימו מצות הרחיצה בפניהם וידיהם ודי בזה, וגם לאנשים די בזה כשאין להם פנאי, עכ"ל המשנ"ב, עיין שם באריכות.

ב. כסות. עוד פרט ב'כבוד', שילבש כסות נקיה, ולא יהא מלבושו של שבת כמלבושו של חול אלא מלבושים יותר מכובדים, וכתב השו"ע ומלבושים של יו"ט יהיו יותר טובים משל שבת. ומסביר המשנ"ב, משום דחייב בשמחה, וזהו ג"כ בגלל שמחה (יותר פרייליכע מלבושים). **וכשחל** יו"ט מיד אחר שבת כמו בחג השבועות בשנה זו, נוהגים שלובשים בגדי יו"ט כבר מתחילת השבת שלא יהא זלזול בכבוד שבת ח"ו. ולנשים וכו"ב שמחליפים ביום א' כמה בגדים, אפשר להם להשאיר הבגדים המכובדים יותר

"הלְקִי בְּאֶרֶץ הַחַיִּים"

התקשרותו ודבקותו של הרה"ח ר' חיים שלמה פריעדמאן ז"ל

אל כ"ק מרן זי"ע בשנות המלחמה בעמק הבכא (ד)

שידעתי שכעת הזמן קשה מאד, ובכלל לא רציתי אף פעם להיות אצלו מהמיוחסים".

"רק כשיצא מחדרו, עמדו בחדר החיצון וגם בפרוזדור עולם גדול, עד שמרן בעצמו הוצרך לדחוק את עצמו, כדי שיהיה ביכולתו לעבור ולצאת, כל אחד הושיט את ידו לקבל פרידת שלום, אבל מרן אמר שאין ברצונו לתת ידו לאף אחד".

"גם אני הייתי בין העומדים שמה, וניסיתי להושיט את ידי, בחשבי אולי יעלה בידי לקבל ברכת פרידה, וכשרק ראה אותי הושיט את ידו הקדושה אלי, ולקחתי ברכת פרידת שלום".

"למחרת, בדירת ר' יוסף שאלגא ע"ה, ישב על ידי שולחנו, ואמר בקול שלא יתן פרידת שלום לאף אחד רק אלי, אמר וקרא אותי בשמי, לך רחץ את הידים ואושיט לך ידי לפרידת שלום, ככה אמר כמה פעמים, וכן היה, שלא נפרד רק מאיתי, אפילו לא מהגבאים ומהמשמשים".

"דבר כזה היה ממש יוצא מן הכלל, שתמיד היה אצלו חשבים משמשי, ולא קיפח את שכרם, ומכל שכן שלא לקח ידם של כמה מאנ"ש חשובים מאוד שהיו אז נוכחים בחדרו".

"אחר כך אמר להגבאים והמשמשים, שיתן להם מטבעות 'לעצט געלד', ונתן לבי' הגבאים ובי' המשמשים".

"אז, בראותי שעת הכושר בשבילי, אמרתי לא אחמיץ השעה, ולחשתי באוזני הגבאי ר' יעקב וויינבערגער ע"ה, שביקש ממרן גם בשבילי מטבע, אף על פי שדבר זה לא היה שייך רק לאנשי ביתו ששימשו אותו בכל הזמן, עם כל זאת אמרתי בליבי מה אכפת לי לבקש, אולי יעלה בידי זכיה זאת".

"כן היה, ר' יעקב אמר למרן שאני גם כן מבקש מטבע, ענה מרן ואמר 'כן, אתן לו גם כן מטבע', קיבלתי ממנו מטבע חתיכה של שני 'פאנגע', היה זה של כסף".

"עכשיו כבר נמצאו בידי כמה דברים של שמירה, מצה שמירה מבאכניא, והמטבע. ואני בטוח, שאותן הדברים הצילו את חיי, בעת שתפסו אותי הרשעים בפעסט, כדי לשלוח אותי לאושוויץ עם שאר היהודים, גזלו ממנו אותן הדברים, אשר היו כפרה בשבילי, וניצלתי אז מידם ממש דרך נס גדול".

כסלו תש"ד - פעסט

מתאר ר' חיים שלמה: מאז באתי לפעסט עד אחר שעברו ימים הנוראים, לא היה למרן איתי שום מגע ומשא, כמעט שלא דיבר עימי כלום, היה לי מזה עגמת נפש הרבה, מפני שחשבתי אולי יש לו הקפדה על מה שרשמתי את עצמי בתור ערל, וקיבלתי תעודה על זה מהמשרטה, וחשבתי אולי על יושב בבעלזא מקפיד ביותר. אבל אחר כך התברר לי, שהיה טעות בדבר זה, ולא היה לו שום הקפדה, הסימן לזה שהשתמש איתי לכל צרכיו, אפילו החשובים ביותר.

תיכף אחר החגים, כיבד אותי כמה פעמים בזמר שב"ק. גם בחנוכה שרתי הזמירות 'מעוז צוה ו'מזמור שיר חנוכה', בניגון המיוחד שנגנו בבעלזא תמיד, מבעלי מחברי הזמירות המפורסם בפי החסידים. כשנפסלו ציצייתיו, שלח לקרוא אותי לתקן לו ציציית חדשים, היה זה פעמיים. בנידון אבילות על אחיו מאפטא זצ"ל, שלח אותי לגבות עדות, גם שלח אותי להראב"ד ר' יונתן שטייף זצ"ל לשאול כל השאלות. ומסר לידי קופה של צדקה, הלא הם הנדרים והנדבות שנדבו החסידים תמיד מידי שבת בשבתו ויו"ט, אשר עלו לסכומים גדולים.

שבת תש"ד - פעסט

לקראת יציאתו של כ"ק מרן זי"ע לארץ הקודש, נכנסו המקורבים ואנשים נכבדים וחשובים אל הקודש פנימה, וכ"ק מרן זי"ע בירך כל אחד ואחד מהם בשפע ברכות קודש, ונפרד מהם במאור פני קודשו. לאחר מכן התחיל מרן זי"ע לצאת, ומגדול הלחץ זו הדחק, הוצרך כ"ק מרן זי"ע להידחק בין הקהל הרב על מנת שיוכל לצאת.

ר' חיים שלמה שנכח אז בבית, זכה לקבל את ברכת קדשו של כ"ק מרן זי"ע, וכפי שהעלה על גבי הכתב:

"בענין פרידת שלום, ראיתי כמה דברים נפלאים, יום טרם עזבו את דירתו, ועבר לדירת הנגיד ר' יוסף שאלגא ע"ה, נכנסו אליו כל האנשים החשובים לקחת ברכת פרידה, אע"פ שהיה ביכולתי לדחוק את עצמי, ולהיכנס לקודש פנימה, לא רציתי, מפני

מוצאי שבת מברכים אלוך תש"ג - פעסט

אחר שהגיע ר' חיים שלמה בשלום לעיר פעסט, וקיבל 'שלום' מידי קדשו של מרן זי"ע.

"אחר כך שאל אותי אם הבאתי התפילין שלו, היה בזה רוח הקודש בשאלה זו, כי לפני נסיעתו, הניח התפילין שלו אצל החסיד ר' איתמר ז"ל, ועל ידי סיבה הגיעו התפילין לידי, עניתי שלא הבאתים, אז שאל מרן שוב, אם הבאתי התפילין שלי, עניתי גם כן לא, וכן היה, שיצאתי מהגיטו ממש בלי כלום, כי פחדתי לשאת איתי איזה חפץ יהודי".

"אחר כך מסרתי לידי מרן, כמה קונטרסים בעלזא תורות שהעתקתי בגיטו באכניא מחיבור תורות שנת ת"ש, שנכתבו על ידי החסיד ר' יוסלע יארטשווער ז"ל, חשבתי יהיה מה שיהיה הקונטרס הזה אני מוכרח להביא איתי, ולמסור לידו הקדושה מחמת חשיבותם".

"מרן שמח בזה מאד, ממש כמוצא שלל רב, ופנה את עצמו למשמשו ר' שמואל פארגעס, ואמרו לו בפנים שוחקות מאד, בזה הלשון: 'זעהסט שמואל, דאס הייסט א יושב'.

ואמר לי בזה הלשון: 'ביזט מיך ממש מחיה מיט דעם, יעצט וועל איך האבען אין וואס אריין צו קיקען'. [כיידוע היה נהוג אצל מרן זי"ע, שתמיד טרם נכנס לעריכת השולחן הטהור, הסתכל בהתורות של אבותיו הקדושים זי"ע], ובאמת סיכנתי את חיי ממש בזה".

"אחר כך אמר לי, שבמשך כל ימי היותי בפעסט, אהיה אצלו בבית באש"ל, אמר זאת גם כן לגבאים שעמדו שם, וכן היה, הייתי שם בכבוד באש"ל, עד עת נסעו לארץ ישראל".

"אחר שגמר לכבד אותי, אמר לי שברצונו שאהיה אני המבשל דגים הלאה בשבילו, היה דבר זה לפלא גדול בעיני, כי הלא רק עכשיו באתי עייף ויגע מטורח הדרך, ולא המתין לכל הפחות עד למחרת ביאתי, כשאפוש קצת מטורח הדרך, רק תיכף הטיל עלי המשרה הזאת, באומרו, היות שהייתי מבשל בשבילו בבעלזא, לכן רוצה גם עכשיו שאהיה אני המבשל בשבילו".